

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

POLITICAL SCIENCE

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

APR - 15217

Time Allowed : 1¼ Hours]

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 32

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **50** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **50** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करवा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

APR - 15217/II—A

POLITICAL SCIENCE**Paper II****राज्यशास्त्र****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 75 Minutes]****[Maximum Marks : 100****Note :** This paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Which one of the following statements is incorrectly stated about disarmament and arms control ?	1. निःशस्त्रीकरण आणि शस्त्रनियंत्रण यांच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?
(A) Disarmament does not mean reduction of weapons at a future time	(A) निःशस्त्रीकरण म्हणजे भविष्यातील शस्त्रकपात नाही
(B) Arms control means the control of weapons for the future	(B) शस्त्रनियंत्रण म्हणजे भविष्यासाठी शस्त्रांचे नियंत्रण नाही
(C) Disarmament seeks to reduce or eliminate armaments	(C) निःशस्त्रीकरण शस्त्रे कमी करण्याचा अथवा नष्ट करण्याचा प्रयत्न करते
(D) Arms control does not try to check arm race	(D) शस्त्रनियंत्रण शस्त्रस्पर्धा नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न करीत नाही

2. The Oxfam model of development assistance emphasizes on the following aspects. Select from the codes.

- (i) To carry out development project with local peoples involvement
- (ii) A cooperative relationship between North and South
- (iii) Focus on long-term development
- (iv) Development assistance only to the North

Codes :

- (A) (i), (ii), (iii), (iv) are correct
- (B) (i), (ii), (iii) are correct, (iv) is incorrect
- (C) (i), (ii) are correct, (iii), (iv) are incorrect
- (D) (i) is correct, (ii), (iii), (iv) are incorrect

2. विकासासाठी साहाय्य द्यावयाचे ऑक्सफॅम प्रारूप खालीलपैकी कोणत्या मुद्द्यावर भर देते ?

- (i) स्थानिक लोकांच्या सहभागाने विकास कार्यक्रम राबवणे
- (ii) उत्तर आणि दक्षिण यांच्यातील सहकार्यात्मक संबंध
- (iii) दीर्घकालीन विकासावर लक्ष
- (iv) केवळ उत्तरेकडील देशांनाच विकासासाठी साहाय्य

सांकेतांक :

- (A) (i), (ii), (iii), (iv) बरोबर आहेत
- (B) (i), (ii), (iii) बरोबर आहेत, (iv) चूक आहेत
- (C) (i), (ii) बरोबर आहे, (iii), (iv) चूक आहेत
- (D) (i) बरोबर आहे, (ii), (iii), (iv) चूक आहेत

3. Identify the title of the book and author. Who has defined diplomacy as the application of intelligence and that to the conduct of official relations between the governments of independent states. (A) The Guide to Diplomatic Practice—Harold Nicholson (B) The Guide to Diplomatic Practice—Sir Ernest Satow (C) Diplomacy—Sir Ernest Satow (D) Diplomacy—Harold Nicholson	3. स्वतंत्र राज्यांच्या शासन संस्थांमधील अधिकृत संबंधांचे संचलन करण्यासाठी बुद्धी आणि कौशल्य यांचा उपयोग करणे म्हणजे राजनय अशी राजनयाची व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या लेखकाने कोणत्या पुस्तकात केली आहे ? (A) द गाईड टू डिप्लोमॅटिक प्रॅक्टीस — हेरॉल्ड निकोलसन (B) द गाईड टू डिप्लोमॅटिक प्रॅक्टीस — सर अर्नेस्ट सातोव (C) डिप्लोमेसी — सर अर्नेस्ट सातोव (D) डिप्लोमेसी — हेरॉल्ड निकोलसन
4. Which principal organ of the UN is exempted from submitting the annual reports to the General Assembly ? (A) Security Council (B) International Court of Justice (C) Trusteeship Council (D) Economic and Social Council	4. संयुक्त राष्ट्रांच्या मुख्य शाखांपैकी कोणत्या शाखेला आमसभेला वार्षिक अहवाल सादर करण्यापासून सूट देण्यात आले आहे ? (A) सुरक्षा परिषद (B) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय (C) विश्वस्त मंडळ (D) आर्थिक आणि सामाजिक मंडळ

5. Who propounded the concept of equality of resources ? (A) John Rawls (B) Karl Marx (C) Locke (D) Rousseau	5. संसाधनाच्या समतेची संकल्पना कोणी मांडली ? (A) जॉन रॉल्स (B) कार्ल मार्क्स (C) लॉक (D) रूसो
6. Who said the following ? “The king shall consult three or four ministers (for) consultations with a single (minister) may not lead to any definite conclusion in case of complicated issues”. (A) Plato (B) Machiavelli (C) Kautilya (D) Hegel	6. “राजाने तीन किंवा चार मंत्र्यांशी सल्लामसलत करावी, (कारण) एकाच मंत्र्याशी सल्लामसलत केल्यास गुंतागुंतीच्या प्रश्नाबाबत एका निश्चित निष्कर्षापर्यंत येणे कदाचित शक्य होणार नाही”. हे विधान खालीलपैकी कोणी म्हटले आहे ? (A) प्लेटो (B) मॅकियावेली (C) कौटिल्य (D) हेगेल
7. Which one of the following pairs is <i>not</i> correctly matched ? (A) Amartya Sen — Equality of Capabilities (B) Ronald Dworkin — Equality of Resources (C) Karl Marx — Equality before Law (D) J. S. Mill — Equality of Welfare	7. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळली नाही ? (A) अमर्त्य सेन — क्षमताची समानता (B) रोनॉल्ड डॉर्किन — संसाधनाची समानता (C) कार्ल मार्क्स — कायद्यासमोर समानता (D) जे. एस. मिल — लोककल्याणांच्या संदर्भातील समानता

8. The Simla Conference to arrive at a negotiated settlement for the Indian problem was convened by : (A) Lord Canning (B) Lord Mountbatten (C) Lord Wavell (D) Lord Ripon	8. भारताच्या प्रश्नासाठी वाटाघाटीद्वारे तोडगा काढण्यासाठी सिमला परिषद खालीलपैकी कोणी आमंत्रित केली होती ? (A) लॉर्ड कॅनिंग (B) लॉर्ड माउंटबॅटन (C) लॉर्ड वॅवेल (D) लॉर्ड रिपन
9. A Public Service Commission for Union Government and one for each of the federating units was provided which one of the following ? (A) Act of 1919 (B) Act of 1909 (C) Act of 1935 (D) None of the above	9. केन्द्र शासनासाठी लोकसेवा आयोग आणि प्रत्येक घटक राज्यांसाठी वेगळा लोकसेवा आयोगाची पुढील तरतूद कोणत्या अधिनियमाद्वारे केली आहे ? (A) 1919चा अधिनियम (B) 1909चा अधिनियम (C) 1935चा अधिनियम (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही
10. Under which of the following Acts, the system of dyarchy was introduced in the provinces ? (A) Indian Councils Act 1892 (B) Reform Act of 1919 (C) Government of India Act 1935 (D) Reform Act of 1909	10. खालीलपैकी कोणत्या अधिनियमांतर्गत द्विदल शासन पद्धतीची सुरुवात करण्यात आली ? (A) भारतीय परिषद अधिनियम 1892 (B) सुधारणा अधिनियम 1919 (C) भारत सरकार अधिनियम 1935 (D) सुधारणा अधिनियम 1909

11. The Cabinet Mission Plan consisted of how many members ? (A) Six members (B) Two members (C) Three members (D) Five members	11. कॅबिनेट मिशन योजनेमध्ये पुढीलपैकी किती सभासदांचा समावेश होता ? (A) सहा सदस्य (B) दोन सदस्य (C) तीन सदस्य (D) पाच सदस्य
12. Who of the following made this statement ? “Third world countries must struggle to solve economic, social, political and cultural problems all at the same time to attain a level of development.” (A) Mahatma Gandhi (B) Manvendranath Roy (C) Jai Prakash Narayan (D) Arbindo Ghosh	12. खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने हे विधान केले आहे ? “तिसऱ्या जगातील देशांनी विकासाची विशिष्ट पातळी गाठण्यासाठी आर्थिक, सामाजिक, राजकीय आणि सांस्कृतिक असे सर्वच प्रश्न एकाच वेळी सोडवले पाहिजेत.” (A) महात्मा गांधी (B) मानवेंद्रनाथ रॉय (C) जयप्रकाश नारायण (D) अरविंद घोष
13. “Self-regarding action and other-regarding actions”, with whom is this argument associated ? (A) T. H. Green (B) Harold Laski (C) J. S. Mill (D) Thomas Green	13. “स्वसंबंधी कृती आणि इतरांशी संबंधित कृती” असा युक्तिवाद कोणत्या राजकीय तत्त्ववेत्त्याशी संबंधित आहे ? (A) टी. एच. ग्रीन (B) हेरॉल्ड लास्की (C) जे. एस. मील (D) थॉमस ग्रीन

14. A debate on 'decline of political theory' germinated which of the following revolution ? (A) Industrial revolution (B) Behavioural revolution (C) Green revolution (D) Bolshevic revolution	14. खालीलपैकी कोणत्या क्रांतीने 'राजकीय सिद्धान्ताचा न्हास' या वादविवादाला जन्म दिला ? (A) औद्योगिक क्रांती (B) वर्तनवादी क्रांती (C) हरित क्रांती (D) बोल्शेविक क्रांती
15. Who defined 'democracy as a form and method of Government is which revolutionary social and economic changes are brought about without bloodshed' ? (A) Manvendranath Roy (B) Arbindo Ghosh (C) Babasaheb Ambedkar (D) V. D. Savarkar	15. लोकशाहीची ही व्याख्या कोणी केली ? लोकशाही म्हणजे शासनव्यवस्थेचा असा प्रकार किंवा पद्धती आहे की ज्यात सामाजिक आणि आर्थिक स्वरूपाचे क्रांतिकारक बदल कोणत्याही रक्तपाताशिवाय घडवून आणता येतात. (A) मानवेंद्रनाथ रॉय (B) अरविंद घोष (C) बाबासाहेब आंबेडकर (D) वि. दा. सावरकर
16. Which of the following described "man by nature is political animal, one who lived outside state or who did not need a state was either a beast or an angel" ? (A) Karl Marx (B) Aristotle (C) Edmund Burk (D) Plato	16. खालीलपैकी कोणी वर्णन केले आहे की मनुष्य हा राजकीय प्राणी असून तो राज्यात राहतो. जो कोणी राज्यात राहत नसेल एक तर तो पशू किंवा देवदूत असेल ? (A) कार्ल मार्क्स (B) अ‍ॅरिस्टॉटल (C) एडमंड बर्क (D) प्लेटो

17. Which one of the statements is *true* about cabinet ?

- (A) Cabinet is not mentioned in the constitution
- (B) Cabinet is provided by the constitution
- (C) Cabinet is an extra constitutional body
- (D) Formation of cabinet is sole prerogative of Prime Minister

18. Who is regarded as strong advocate of the concept of absolute executive sovereignty which is the supreme end of state ?

- (A) Bodin
- (B) Rousseau
- (C) Machiavelli
- (D) Bentham

17. मंत्रिमंडळाबाबत कोणते विधान **सत्य** आहे ?

- (A) मंत्रिमंडळाबाबत संविधानामध्ये उल्लेख नाही
- (B) संविधानाने मंत्रिमंडळाची निर्मिती केली
- (C) मंत्रिमंडळ ही अतिरिक्त संविधानिक संस्था आहे
- (D) मंत्रिमंडळाची निर्मिती हा प्रधानमंत्र्याचा विशेष अधिकार आहे

18. राज्याचे सर्वोच्च ध्येय म्हणून निरंकुश कार्यकारी सार्वभौमसत्ता या संकल्पनेला खालीलपैकी कोणी जोरदार पाठिंबा दिला ?

- (A) बोदिन
- (B) रूसो
- (C) मॅकीयावेली
- (D) बेन्थम

19. Advocate General is appointed and holds office during the pleasure of which one of the constitutional functionaries ?

- (A) President of India
- (B) Governor
- (C) Chief Minister
- (D) Law Minister

20. The appointment of the chief minister falls within the discretionary powers of the which of the following ?

- (A) Prime Minister of India
- (B) Governor of the State
- (C) Chief Justice of High Court
- (D) Prime Minister of India

19. खालीलपैकी कोणत्या संविधानिक अधिकार्याद्वारे नियुक्त होऊन त्याची मर्जी असे पर्यंत अधिकारूढ राहतो ?

- (A) भारताचा राष्ट्रपती
- (B) राज्यपाल
- (C) मुख्यमंत्री
- (D) कायदेमंत्री

20. पुढीलपैकी कोणाच्या स्वविवेकाधिकारानुसार मुख्यमंत्र्याची नियुक्ती होत असते ?

- (A) भारताचा पंतप्रधान
- (B) राज्याचा राज्यपाल
- (C) उच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश
- (D) भारताचा पंतप्रधान

21. The credit of ruthless fair poll goes to which one of the following constitutional functionary ?

- (A) RVS Pery Shastry
- (B) Lingdoh
- (C) T. N. Sheshan
- (D) Mrs. Rama Devi

22. Which of the following functionary in the constitution is not a figurhead but is the embodiment of the ultimate authority of the Constitution ?

- (A) Chief Election Commissioner of India
- (B) Chief Justice of India
- (C) President of India
- (D) Prime Minister of India

21. निर्दयी उचित मतदानाचे श्रेय पुढीलपैकी कोणत्या संविधानिक अधिकाऱ्यास जाते ?

- (A) आर. व्ही. एस. पेरी शास्त्री
- (B) लिंगडोह
- (C) टी. एन. शेषन
- (D) श्रीमती रमा देवी

22. खालीलपैकी कोणता संविधानिक अधिकारी हा पुतळा नसून तर संविधानाच्या अंतिम अधिसत्तेचे दृश्यस्वरूप असतो ?

- (A) भारताचा मुख्य निर्वाचन आयुक्त
- (B) भारताचा सर न्यायाधीश
- (C) भारताचा राष्ट्रपती
- (D) भारताचा पंतप्रधान

23. Which one of the statements is *true* about state legislature ?

- (A) The state legislature in India consists of the Governor and one or two houses
- (B) The state legislature consists of Governor, elected members of the house or houses
- (C) State legislature consists of Governor and Council of Ministers
- (D) State legislature consists of Governor along with cabinet ministers

24. The 73rd Amendment Act envisages which of the following :

- (A) Municipalities/Municipal Councils as foundation of Panchayat Raj System
- (B) Gram Sabha as the foundation of Panchayati Raj System to perform functions entrusted by the state legislature
- (C) Municipal corporations as the foundation of the Panchayat Raj System to perform functions and powers entrusted by state legislature
- (D) None of the above

23. राज्य विधानमंडळाबाबत कोणते विधान सत्य आहे ?

- (A) राज्य विधानमंडळामध्ये राज्यपाल आणि एक किंवा दोन सभागृहांचा समावेश असतो
- (B) राज्य विधानमंडळामध्ये राज्यपाल सभागृह किंवा सभागृहांचे निर्वाचित सदस्यांचा समावेश असतो
- (C) राज्य विधानमंडळामध्ये राज्यपाल आणि मंत्रिपरिषदेचा समावेश असतो
- (D) राज्य विधानमंडळामध्ये राज्यपाल आणि मंत्रिमंडळाचा समावेश असतो

24. 73वी संविधान दुरुस्ती पुढील विचार करते :

- (A) नगरपालिका/नगरपरिषदा पंचायत राज व्यवस्थेचा पाया म्हणून
- (B) ग्रामसभा पंचायत राज व्यवस्थेचा पाया म्हणून
- (C) महानगरपालिका पंचायत व्यवस्थेचा पाया म्हणून
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

25. Consider the following statements about Administrative law and choose the *correct* code :

- (i) It is the law related to Public Administration
- (ii) It determines the organisation powers and responsibilities of public administration
- (iii) There are no two separate administrative courts in Britain as in France
- (iv) Administrative law is made by the executive

Codes :

- (A) (i), (ii), (iii) are correct and (iv) is incorrect
- (B) (i), (ii), (iii), (iv) are correct
- (C) (i), (ii) are correct and (iii), (iv) are incorrect
- (D) (i) is correct and (ii), (iii), (iv) are incorrect

25. प्रशासकीय कायद्याच्या संदर्भात केलेली खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य सांकेतांक निवडा :

- (i) प्रशासकीय कायदा लोक प्रशासनाशी संबंधित असतो.
- (ii) प्रशासकीय कायदा लोक प्रशासनाची संघटना, सत्ता आणि जबाबदाऱ्या निश्चित करतो.
- (iii) फ्रान्सप्रमाणे इंग्लंडमध्ये स्वतंत्र प्रशासकीय न्यायालये नाहीत.
- (iv) प्रशासकीय कायदा कार्यकारी मंडळाकडून तयार केला जातो.

सांकेतांक :

- (A) (i), (ii), (iii) बरोबर आहेत पण (iv) चूक आहे
- (B) (i), (ii), (iii), (iv) बरोबर आहेत
- (C) (i), (ii) बरोबर आहेत पण (iii), (iv) चूक आहेत
- (D) (i) बरोबर आहे पण (ii), (iii), (iv) चूक आहेत

26. In international relations which one of the following is regarded as chief spokesman of the country ?

- (A) External Affairs Minister
- (B) President of India
- (C) Prime Minister
- (D) Chief spokesperson of External Affairs Ministry

27. Which of the following Prime Minister is observed as PM by nomination ?

- (A) Jawahar Lal Nehru
- (B) Indira Gandhi
- (C) Manmohan Singh
- (D) Narsimha Rao

26. आंतरराष्ट्रीय संबंधाच्या संदर्भात पुढीलपैकी कोणाला देशाचा प्रवक्ता मानले जाते ?

- (A) विदेश मंत्री
- (B) भारताचा राष्ट्रपती
- (C) पंतप्रधान
- (D) विदेश मंत्रालयाचा मुख्य प्रवक्ता

27. पुढीलपैकी कोणत्या पंतप्रधानाबाबत नामनिर्देशित प्रधानमंत्री म्हणून निरीक्षण नोंदविले जाते ?

- (A) जवाहरलाल नेहरू
- (B) इंदिरा गांधी
- (C) मनमोहन सिंग
- (D) नरसिम्हाराव

28. Select from the following statements the correct code about the Estimate Committee :

- (i) The members are elected according to the system of proportional representation by single transferable vote
- (ii) The chairman of the committee is nominated by the speaker
- (iii) All members are from the Lok Sabha
- (iv) The ministers cannot be appointed in the committee

Codes :

- (A) (i), (ii) are correct and (iii), (iv) are incorrect
- (B) (i), (ii), (iii) and (iv) are correct
- (C) (i), (ii), (iii) are correct and (iv) is incorrect
- (D) (i) is correct and (ii), (iii), (iv) are incorrect

28. अंदाज समितीबाबतच्या विधानांमधून योग्य विधाने असलेला सांकेतांक निवडा :

- (i) अंदाज समितीचे सदस्य प्रमाणशीर प्रतिनिधित्वाच्या एकल संक्रमणीय मतदान-पद्धतीनुसार निवडून येतात.
- (ii) समितीच्या अध्यक्षांची नेमणूक सभापती करतात.
- (iii) समितीचे सर्व सदस्य लोकसभेतून घेतले जातात.
- (iv) कोणत्याही मंत्र्याची समितीवर नेमणूक केली जात नाही.

सांकेतांक :

- (A) (i) आणि (ii) बरोबर आहे, (iii) आणि (iv) चूक आहे
- (B) (i), (ii), (iii) आणि (iv) बरोबर आहे
- (C) (i), (ii), (iii) बरोबर आहे आणि (iv) चूक आहे
- (D) (i) बरोबर आहे, (ii), (iii) आणि (iv) चूक आहे

29. Who among the following defined training as “the process of developing skills, habits, knowledge and aptitudes in employees for the purpose of increasing the effectiveness of employees in their present government positions as well as preparing employees for future government positions” ?

(A) Bernard Baruch

(B) Felix A. Nigro

(C) Treckner E. J.

(D) William G. Torpey

29. “प्रशिक्षण ही सनदी सेवकांमध्ये प्रचलित पदांसाठी आवश्यक असणारी कौशल्ये, सवयी, ज्ञान आणि अभिवृत्तींमध्ये वाढ करण्याची आणि त्याद्वारे भविष्यातील सनदी सेवेतील पदांसाठीही त्यांना तयार करण्याची प्रक्रिया होय.” अशी प्रशिक्षणाची व्याख्या पुढीलपैकी कोणत्या विचारवंताने केली ?

(A) बर्नार्ड बारूच

(B) फेलिक्स ऐ. निग्रो

(C) ट्रॅकनर ई. जे.

(D) विलियम जी. टोर्पी

30. Consider the following statements about Whitley councils in U.K. and mark the *incorrect* code :

- (i) Method of periodical discussion at various levels between representatives of state and representatives of civil servants
- (ii) To ensure cooperation between management and staff
- (iii) To increase efficiency of the public service
- (iv) To provide machinery for dealing with grievances

Codes :

- (A) (i), (ii), (iii) are correct and (iv) is incorrect
- (B) (i), (ii) are correct and (iii), (iv) are incorrect
- (C) (i), (ii), (iii) are incorrect and (iv) is correct
- (D) (i), (ii), (iii), (iv) are correct

30. इंग्लंडमधील 'व्हिटले कौन्सील' च्या संदर्भातील खाली दिलेली विधाने विचारात घ्या आणि योग्य सांकेतांक निवडा :

- (i) राज्याचे प्रतिनिधी आणि सनदी सेवकांचे प्रतिनिधी यांच्यात विविध पातळ्यांवर ठराविक मुदतीनंतर चर्चा करण्याची पद्धती.
- (ii) व्यवस्थापन आणि सनदी सेवकांमध्ये सहकार्य निर्माण करण्याचा प्रयत्न करणे.
- (iii) सार्वजनिक सेवेची कार्यक्षमता वाढवणे.
- (iv) गान्हाणी सोडवण्यासाठी यंत्रणा उपलब्ध करून देणे.

सांकेतांक :

- (A) (i), (ii), (iii) बरोबर आहेत पण (iv) चूक आहे
- (B) (i), (ii) बरोबर आहेत पण (iii), (iv) चूक आहे
- (C) (i), (ii), (iii) चूक आहेत पण (iv) बरोबर आहे
- (D) (i), (ii), (iii), (iv) बरोबर आहेत

31. Ministers in the union cabinet are appointed by :

- (A) Prime Minister
- (B) President
- (C) President on the advice of Prime Minister
- (D) None of the above

32. The term of office of the Governor is as under :

- (A) Appointed for fixed 5 years
- (B) Appointed for 6 years
- (C) Holds office during the pleasure of President
- (D) None of the above

31. केन्द्रीय मंत्रिमंडळामधील मंत्री कोणाद्वारे नियुक्त होतात ?

- (A) प्रधानमंत्री
- (B) राष्ट्रपती
- (C) प्रधानमंत्र्याच्या सल्ल्यावरून राष्ट्रपतीद्वारे
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

32. राज्यपालचा कार्यकाळ खालीलप्रमाणे आहे :

- (A) पूर्ण 5 वर्षासाठी नियुक्ती
- (B) 6 वर्षासाठी नियुक्ती
- (C) राष्ट्रपतीची मर्जी असेपर्यंत अधिकार पदावर राहतो
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

33. Match List I (UN Peacekeeping operation) with List II (Year) and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(UN Peacekeeping Operations)

- (a) East Timor
- (b) Tajikistan
- (c) Mozambique
- (d) Burundi

List II

(Year)

- (1) 1994
- (2) 1992
- (3) 2004
- (4) 1999

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (1) (2) (3)
- (B) (2) (1) (4) (3)
- (C) (3) (4) (2) (1)
- (D) (4) (3) (2) (1)

33. यादी I (संयुक्त राष्ट्र शांतता मोहिम) आणि यादी II (वर्ष) ह्यांच्या योग्य जोड्या जुळवून खाली दिलेल्या सांकेतांकांमधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(संयुक्त राष्ट्र शांती मोहिम)

- (a) पूर्व तिमोर
- (b) ताजिकिस्तान
- (c) मोझांबिक
- (d) बुरुंडी

यादी II

(वर्ष)

- (1) 1994
- (2) 1992
- (3) 2004
- (4) 1999

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (1) (2) (3)
- (B) (2) (1) (4) (3)
- (C) (3) (4) (2) (1)
- (D) (4) (3) (2) (1)

34. Which territory in South China Sea is claimed by China ?

- (A) Soloman Island
- (B) Falkland Island
- (C) Hwang Cheu Island
- (D) Spartly Island

35. Which among the following thinkers is not associated with the concept of Political Development ?

- (A) Lucian Pye
- (B) C. B. Macpherson
- (C) W. W. Rustow
- (D) Edward Shills

34. दक्षिण चीनी समुद्रातील कोणत्या भूभागावर चीनने दावा केला आहे ?

- (A) सोलोमन बेट
- (B) फॉकलँड बेट
- (C) व्हांग चू बेट
- (D) स्पार्टली बेट

35. खालीलपैकी कोणता विचारवंत राजकीय विकास या संकल्पनेशी निगडित आहे ?

- (A) लुसियन पाय
- (B) सि. बी. मॅकफरसन
- (C) डब्ल्यु. डब्ल्यु. रस्टो
- (D) एडवर्ड शिल्स

36. Select the *correct* code :

- (i) Elite theory of democracy opposed the very concept of mass participation.
- (ii) Elite theory of democracy opposed agitational methods in defence of democratic as they believe that it would create imbalance.
- (iii) Elitist theory of democracy believes that in democracy the people have a right to choose one of the competing elites as their rulers.

Codes :

- (A) (i) and (ii) are correct
- (B) (ii) and (iii) are incorrect
- (C) (iii), (ii) and (i) are correct
- (D) (i), (ii) and (iii) are incorrect

36. योग्य सांकेतांक ओळखा :

- (i) लोकशाहीच्या अभिजनवादी सिद्धान्ताने लोकसहभागाच्या संकल्पनेलाच विरोध केला
- (ii) लोकशाहीच्या समर्थनार्थ वापरावयाच्या संघर्षात्मक मार्गांना, लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धान्त विरोध करतो कारण त्यांच्या मते त्यामुळे समाजात असमतोल निर्माण होऊ शकतो.
- (iii) लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धान्त असे मानतो की लोकशाहीमध्ये परस्परांशी स्पर्धा करणाऱ्या अभिजनांमधून आपले शासक म्हणून निवड करण्याचा अधिकार लोकांना असतो.

सांकेतांक :

- (A) (i) आणि (ii) बरोबर आहे
- (B) (ii) आणि (iii) चूक आहे
- (C) (iii), (ii) आणि (i) बरोबर आहे
- (D) (i), (ii) आणि (iii) चूक आहे

37. Given below are the statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R) :

Assertion (A) : SAARC Summit to be held in Islamabad in 2016 was deferred.

Reason (R) : Many heads of the State/Government expressed inability to attend the Summit.

In the context of the above two statements, which of the following answers is *correct* ?

Codes :

- (A) (A) is true but (R) is false
- (B) (A) is false but (R) is true
- (C) Both (A) and (R) are individually true and (R) is the correct explanation of (A)
- (D) Both (A) and (R) are individually true but (R) is not the correct explanation of (A)

37. खाली दोन विधाने दिली आहेत, एक विधान (A) आणि दुसरे कारण (R) :

विधान (A) : 2016 मध्ये इस्लामाबाद येथे होणारे सार्क शिखर संमेलन पुढे ढकलण्यात आले.

कारण (R) : बहुतेक राष्ट्र/शासन प्रमुखांनी शिखर संमेलनास हजर राहण्यास असमर्थता दर्शवली.

वरील दोन विधानांच्या संदर्भात, खालीलपैकी कोणते उत्तर बरोबर आहे ?

सांकेतांक :

- (A) (A) हे बरोबर आहे, (R) हे चूक आहे
- (B) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे
- (C) (A) आणि (R) दोन्ही स्वतंत्ररीत्या बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (D) (A) आणि (R) दोन्ही स्वतंत्ररीत्या बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

38. Which among the following is *not* the principle of bureaucracy ?
- (A) A formal hierarchical structure
- (B) Management according to the wish of Boss
- (C) Organization by functional speciality
- (D) Employment based on technical qualification
39. Which document created Supreme Court of USA ?
- (A) American Constitution
- (B) Judiciary Act of 1789
- (C) Erie doctrine
- (D) Rooke Feldman doctrine
40. Which one of the following is *not* federal feature of the Indian Constitution ?
- (A) Division of powers
- (B) Supremacy of the Constitution
- (C) Single Constitution for Union and States
- (D) Independence of judiciary

38. खालीलपैकी कोणते तत्त्व नोकरशाहीशी संबंधित नाही ?
- (A) औपचारिक उतरंडीची रचना
- (B) विभागप्रमुखा (Boss)च्या इच्छेनुसार व्यवस्थापन
- (C) कार्यात्मक विशेषतेनुसार संघटन
- (D) तांत्रिक-शैक्षणिक अहर्तेनुसार रोजगार
39. कोणत्या संहितेने अमेरिकेच्या सर्वोच्च न्यायालयाची निर्मिती केली ?
- (A) अमेरिकेची राज्यघटना
- (B) 1789 चा न्यायालयीन कायदा
- (C) एरी संहिता
- (D) रूक फेल्डमन संहिता
40. पुढीलपैकी भारतीय संविधानाचे कोणते सांघिक वैशिष्ट्य नाही ?
- (A) अधिकार वाटणी
- (B) संविधानाची सर्वोच्चता
- (C) संघ व राज्यांसाठी एकच संविधान
- (D) न्यायव्यवस्थेचे स्वातंत्र्य

41. Which of the following states is terribly disturbed by separatist activities recently ?

- (A) Assam
- (B) Manipur
- (C) Jammu & Kashmir
- (D) Punjab

42. Choose the *incorrect* statement :

- (A) Political culture is the product of both history of political system and histories of members
- (B) Political culture is the manifestation of the psychological and subjective dimensions of politics
- (C) Political culture is a set of attitude, beliefs and sentiments that give order and meaning to political process
- (D) Political culture of states does not differ, it is identical in each state

41. पुढीलपैकी कोणते राज्य अलिकडील काळात फुटीरतावादी कारवायामुळे प्रचंड प्रभावित झाले आहे ?

- (A) आसाम
- (B) मणीपूर
- (C) जम्मू आणि काश्मिर
- (D) पंजाब

42. खालीलपैकी **अयोग्य** विधान ओळखा :

- (A) राजकीय संस्कृती ही राजकीय व्यवस्थेचा इतिहास व त्यातील सदस्यांचा इतिहास, अशी दोहोंची उत्पत्ती आहे
- (B) राजकीय संस्कृती ही राजकारणाच्या मानसिक आणि व्यक्तिसापेक्ष पैलूंचे प्रकटीकरण होय
- (C) राजकीय संस्कृती म्हणजे प्रवृत्ती, मान्यता आणि भावना यांचा असा संच आहे जो राजकीय प्रक्रियेला सुव्यवस्था आणि अर्थ प्राप्त करतो
- (D) राज्यांची संस्कृती भिन्न नसते, प्रत्येक राज्यात ती सारखीच असते

43. Match the pairs and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Functional foremanship
- (b) Reciprocal leadership
- (c) Hygienic factors
- (d) Ecological approach

List II

- (1) Fred Riggs
- (2) F. W. Taylor
- (3) M. P. Follett
- (4) Fredrick Herzberg

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (3) (4) (1)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (4) (3) (2) (1)
- (D) (2) (1) (4) (3)

43. खाली दिलेल्या सांकेतांकाचा वापर करून यादी I आणि यादी II च्या योग्य जोड्या जुळवा :

यादी I

- (a) कार्यात्मक तज्ज्ञता
- (b) चक्राकार नेतृत्व कल्पना
- (c) संघटनेच्या अंतर्गत असणारे वातावरण
- (d) परिसंस्थात्मक दृष्टीकोन

यादी II

- (1) फ्रेड रिग्ज
- (2) एफ. डब्ल्यू. टेलर
- (3) एम. पी. फॉलेट
- (4) फ्रेडरिक हर्झबर्ग

सांकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (3) (4) (1)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (4) (3) (2) (1)
- (D) (2) (1) (4) (3)

44. If a new All India Service is to be created, which of the following would be the first step in the process ?

- (A) Approval of the draft legislation by the President
- (B) Constitutional amendment by simple majority
- (C) Resolution by the council of states
- (D) Sanction by the Finance Ministry

45. Which of the following pairs is *incorrectly* matched ?

- (A) Herbert Simon — Bounded rationality
- (B) Woodrow Wilson — Politics-administration dichotomy
- (C) Henry Fayol — Motivation theories
- (D) Weidner — Development Administration

44. नवी अखिल भारतीय सेवा निर्माण करावयाची असल्यास या प्रक्रियेतील पहिली पायरी कोणती असेल ?

- (A) विधेयकाच्या आराखड्याला राष्ट्रपतींची मंजूरी
- (B) साध्या बहुमताने संविधान दुरुस्ती
- (C) राज्यसभेकडून ठराव मांडला जाणे
- (D) अर्थ खात्याची मंजूरी

45. खालीलपैकी कोणती जोडी अयोग्यरीत्या जुळवळी आहे ?

- (A) हर्बर्ट सायमन — मर्यादित वस्तुनिष्ठता
- (B) वुड्रो विल्सन — राजकारण-प्रशासनवाद
- (C) हेन्री फेयॉल — प्रेरणाविषयक सिद्धान्त
- (D) विडनर — विकासाचे प्रशासन

46. Select the *correct* code :

- (i) In political socialization the emphasis is on the transmission of political values from one generation to the next.
- (ii) Political socialization aims at achieving the goal of political stabilization.
- (iii) Political socialization hampers the individual's awareness of the political world and understanding of political events.

Codes :

- (A) (i) and (iii) are correct
- (B) (ii) and (iii) are correct
- (C) (i) and (ii) are correct
- (D) (i) and (ii) are incorrect

46. योग्य सांकेतांक ओळखा :

- (i) राजकीय सामाजिकरणामध्ये राजकीय मूल्ये एका पिढीकडून दुसऱ्यापिढीकडे संक्रमित करण्यावर भर आहे.
- (ii) राजकीय स्थैर्य निर्माण करणे हे राजकीय सामाजिकरणाचे उद्दीष्ट असते.
- (iii) व्यक्तीची राजकीय विश्वासबंधी जाणिव आणि राजकीय घटनांसंबंधीचे आकलन राजकीय सामाजिकरणामुळे कुंठित होते.

सांकेतांक :

- (A) (i) आणि (iii) बरोबर आहे
- (B) (ii) आणि (iii) बरोबर आहे
- (C) (i) आणि (ii) बरोबर आहे
- (D) (i) आणि (ii) चूक आहे

47. Select the *correct* code :

- (i) Elitist theory of democracy believes that a small minority of the economic elite and policy planners holds power.
- (ii) Elitist theory of democracy believes that the elites in the society have resources, skills and intelligence to make government work
- (iii) Elitist theory of democracy believes that there are two types of elites : governing elites and non-governing elites.

Codes :

- (A) (i) and (ii) are correct
- (B) (ii) and (iii) are correct
- (C) (i), (ii) and (iii) are correct
- (D) (i) and (iii) are correct

47. योग्य सांकेतांक ओळखा :

- (i) लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धान्त असे मानतो की आर्थिक अभिजनांमधील एक लहान अल्पसंख्य गट आणि धोरणांचे नियोजनकर्ते यांच्याकडे सत्ता असते.
- (ii) लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धान्त असे मानतो की समाजातील अभिजनांकडे साधनसामुग्री, कौशल्य आणि बुद्धिमत्ता असते, ज्यायोगे ते शासन चालवतात
- (iii) लोकशाहीचा अभिजनवादी सिद्धान्त असे मानतो की अभिजन दोन प्रकारचे असतात, एक शासनात्मक अभिजन आणि दुसरे गैर-शासनात्मक अभिजन

सांकेतांक :

- (A) (i) आणि (ii) बरोबर आहे
- (B) (ii) आणि (iii) बरोबर आहे
- (C) (i), (ii) आणि (iii) बरोबर आहे
- (D) (i) आणि (iii) बरोबर आहे

48. According to Max Weber in Liberal Democratic countries which type of authority primarily exists ?

- (A) Legal Rational
- (B) Traditional
- (C) Charismatic
- (D) Divine

49. Select the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) : In UK, Scotland, Wales and Northern Ireland do not have constitutional status.

Reason (R) : UK has a unitary form of government.

Codes :

- (A) (A) is correct but (R) is incorrect
- (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct reason of (A)
- (C) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct reason of (A)
- (D) Both (A) and (R) are incorrect

48. मॅक्स वेबरच्या मते उदारमतवादी लोकशाही देशांमध्ये कोणत्या प्रकारची अधिसत्ता प्रामुख्याने आढळते ?

- (A) कायदेशीर विवेकी
- (B) पारंपरिक
- (C) दिव्यवल्यांकित
- (D) दैवी

49. खाली दिलेल्या सांकेतांकाचा वापर करून योग्य उत्तर द्या :

विधान (A) : युनायटेड किंगडममध्ये, स्कॉटलंड, वेल्स आणि नादर्न आयर्लंड यांना घटनात्मक दर्जा नाही.

कारण (R) : युनायटेड किंगडममध्ये एकात्म स्वरूपाचे शासन आहे.

सांकेतांक :

- (A) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहे

50. Select the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) : In UK the judiciary is not independent.

Reason (R) : The Law Lords in the House of Lords form the highest judiciary.

Codes :

- (A) (A) is correct but (R) is incorrect
- (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct reason of (A)
- (C) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct reason of (A)
- (D) Both (A) and (R) are incorrect

50. खाली दिलेल्या सांकेतांकाचा वापर करून योग्य

उत्तर द्या :

विधान (A) : युनायटेड किंगडममध्ये न्यायालय स्वतंत्र नाही.

कारण (R) : उमराव सभागृहातील लॉ लॉर्डस् हेच तेथील सर्वोच्च न्यायालय असते.

सांकेतांक :

- (A) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहे

APR - 15217/II—A

ROUGH WORK